

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

IV. Quot, & quibus modis Deus existat in rebus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

tij: tum quia alioqui non posset angelus in tali spatio extra mundum moueri, quia motus essentialiter supponit distantiam, per quam mobile mouetur, distinctam ab ipso mobili. Tum quia, si illud esset sola non repugnantia corporis, & non distantia negatiua præsupposita ad corpus, non posset reddi ratio, cur si Deus annihilatis corporibus intermedijs, relictis tantum Cælo & terra, non posset, maius & maius corpus inter cælum & terram producere; nam si nulla est certa distantia inter cælum & terram, non esset maior ratio, cur maius aut minus corpus inter eas collocari non posset.

48. Recurrunt aliqui ad naturam Vbi, quibus Cælum & terra constituuntur, quæ talia sunt, vt sint proximum fundamentum tantæ quantitatis intermedie, & non maioris aut minoris. Sed contrà, tum quia hæc saluari non possunt in tempore imaginario, intercepto inter duo tempora realia: si enim Deus interrumpat tempus reale hodiernum, & crastina die iterum incipiat realiter fluere, mora illa vacua, quæ inter tempus hesternum & crastinum intercipitur, est determinata, cum illa non sit capax, nisi tantæ moræ temporis realis, & nō longioris, aut breuioris: & tamen in ipsis extremis realibus temporis, non est assignare aliquid, ratione cuius extrema ipsa exigant tantum tempus intermedium, & non maius, aut minus. Tum quia ipsummet Vbi supponit spatium, à quo specificatur: non enim reddi potest ratio, cur hoc Vbi sit additum ad hoc spatium, nisi quia supponit & specificatur ab hoc spatio, quod natura sua est immobile. Ad Confirmationem. nego consequentiam: ratio discriminis est, quia non repugnantia rei, quæ producitur, non distinguitur ab ipsius possibilitate: at nō repugnantia spatij, in qua res producitur, distinguitur à re ipsa quæ producitur. Vnde nego eodem modo se habere non repugnantiam rei, ad existentiam sui; ac se habere non repugnantia rei vbicabilis ad vbicationem, quoniam hæc præter non repugnantiam rei vbicabilis, dicit spatium in quo vbicatur.

49. Obijcies 4. Hoc spatium est nihil; ergo non potest esse aptum ad recipiendas entitates reales. Consequentia probatur: quia aptitudo non reperitur, nisi in ente reali. Resp. distinguendo de apto positiuè, quo modo reperitur in solo ente reali, & de apto negatiuè per non repugnantiam, quo pacto reperitur etiam in non ente; vt res, quæ non est, dicitur apta, non quidem positiuè, cum ante existentiam nihil sit, sed negatiuè per non repugnantiam, seu per negationem repugnantia. Secundo modo, non primo, spatium imaginarium aptum dicitur ad recipiendas entitates reales.

50. Obijcies 5. Præsentia realis dicit terminum realem: ergo nō potest Deus habere præsentiam realem ad spatium imaginariū, quod reale nō est. Resp. distinguo antecedens, dicit terminum realem intrinsecum, concedo; extrinsecum nego. Porro terminus realis intrinsecus, est ipsum Vbi reale intrinsecum, à quo intrinsecè denominatur præsens spatio. Li-

cet igitur Deus, aut quæuis substantia creata existens in spatio imaginario, non habeat terminum realem extrinsecum, habet tamen terminum realem intrinsecum, qui in Deo est immensitas, seu virtualis quantitas, actu occupans & replens spatium ipsum imaginarium infinitum: in substantia verò creata est localitas intrinseca, actu replens spatium imaginarium extrinsecum.

51. Ex dictis colligitur, Immensitatem esse ita propriam Dei, vt nequeat communicari creaturæ. Nam siue illa accipiat pro aptitudine coexistendi maiori & maiori loco in infinito, siue pro actuali existentia ad spatium imaginarium infinitum, nequit competere creaturæ. Nam quamuis Deus replicare possit Angelum in spatio maiore & maiore in infinito, nullum tamen condere potest, qui hoc exigit ab intrinseco; vel qui actu replicetur in spatio infinito: nam in vtroque casu concedenda foret infinita perfectio in creatura. Dices: datur spatium infinitum: ergo non implicat creatura, quæ illud totum occupet. Consequentia probatur, quia occupabile dicit ordinem ad occupatum: ergo si datur occupabile actu infinitum, dari poterit occupatum actu infinitum. Resp. nego Consequentiam: & ad probationem primò nego antecedens; nam dicere ordinem est proprium entium realium. Secundò nego Consequentiam; patet in potentia diuina, quæ est infinita, esto nullus terminus, aut multitudo actu infinita producibilis sit, ex infinitate namque potentia, solum sequitur infinitas syncategorematica, non categorematica termini. ergo ex infinitate spatij tantum sequitur infinitas syncategorematica termini occupatiui illius: eò quod nulla datur creatura, qua perfectior quoad locabilitatem produci non possit.

SECTIO IV.

Quot, & quibus modis Deus existat in rebus?

52. **H**ACTENUS ostendimus, Deum esse in rebus, & locis omnibus tam realibus, quam imaginarijs: superest ostendendum, quot & quibus modis in illis existat. Duos in vniuersum assignant Scholastici cum Magistro in primo distinct. 37. vnum communem, quo existit in rebus omnibus; alterum specialem, quo inexistit in sanctis. Priore modo tripliciter docent Deum esse in rebus, primo per essentiam; secundo per præsentiam; tertio per potentiam: per essentiam dicitur esse, quatenus eius substantia est intimè coniuncta & indistans à rebus omnibus, per præsentiam dicitur esse, quatenus omnia, quæ in mundo geruntur, sunt ei cognitione præsentia. Tandem per potentiam dicitur esse, quatenus omnia virtute sua producit & conseruat. Qui modi sunt ita inter se connexi, vt primus non necessariò includat reliquos; Nam erat Deus ante mundum conditum per essentiam in infinito spatio imaginario, in quo tamen non erat

Magister & Scholastici.

per

per præsentiā, cū nihil extra Deū esset, quod corā ipso vidente gereretur: Neque per potentiam, cū nihil ante mundum conditū esset, quod Dei virtute atque operatione egeret. Reliqui verò duo necessariò includunt primum; eò quòd impossibile sit, vt Deus sit præsens rebus per cognitionem, operationem-ue, quin simul iisdem præsens sit per substantiam.

53. Porro cognitio, qua Deus dicitur præsens rebus, non est qualiscūque, sed intuitiua rei præsens vt præsens, atque actu existens; non enim dicitur Deus esse præsens rebus possibilibus, aut futuris, vel præteritis, sed tantum præsens: sicut nec nos dicimur præsentes, nisi rebus; quæ coram nobis aguntur. Quo fit, vt ante conditum mundum non diceretur Deus præsens rebus, quæ in futuro mundo gerenda videbat, nam præter præsentiā intentionalem & obiectiuā, requiritur realis & subiectiua: contrā verò, existens extra mundum, dicitur Deus præsens rebus, quæ aguntur intra mundum; nam ijs omnibus dicitur Deus præsens, ad quæ vt actu existentia se extendit Dei intuitus.

54. Obijcies, potius res dicuntur præsentes cognoscenti, quàm cognoscenti rebus, cum per cognitionē potius res fiant præsentes cognoscenti, quàm cognoscenti rebus: ergo potius res dicuntur præsentes Deo, quàm Deus rebus. Resp. Sub diuersa ratione dici res præsentes cognoscenti, & cognoscentem rebus: Nam cognoscenti fit præsens rebus vitaliter, tanquā termino suæ vitalis operationis; res autem sūt præsentes cognoscenti, obiectiue & intentionaliter, quatenus exprimuntur intra notitiā cognoscentis. Dices, eadem ratione dici posse, Deum præsens sibi ipsi, per intuitiuā cognitionem sui. Resp. Nego sequelam: ad hoc enim requiritur realis distinctio inter cognoscentem & res cognitā.

55. Ad complementum modi, quo Deus dicitur per essentiam esse in rebus, tria supersunt explicanda: primum, an Deus sit in rebus per intimum illapsum: secundum, an sicut Deus dicitur esse in rebus, ita res dici possint esse in Deo; Tertium, an propriè Deus sit in loco.

Communis
sententia.

56. Quantum ad primum Communis sententia Scholasticorum est, Deum esse in rebus per intimam præsentiā & illapsum. Fundamentum, quia Deus non solum adest rebus vt causa efficiens, sed etiam vt causa exemplaris, formans & figurans singulas rerum essentias. Sicut enim sigillum non solum efficienter imprimit figuram sui, sed etiam illam efformat & effingit communicādo se in genere causæ exemplaris: ita Deus non modò efficit essentias rerum, verum etiam illas efformat & effingit in genere causæ exemplaris, communicādo se illis participatiue secundum varias perfectiones, non quidem formaliter, sed exemplariter.

S. Thomas.

57. Ad secundum concedit S. Thom. 1. p. quæst. 8. art. 1. ad 2. omnia esse in Deo, sicut effectus in causa; & Deum esse in rebus, sic-

ut causam in effectū. Dices: ergo sicut res dicuntur esse in Deo, antequam existant, ita dici potest, Deum esse in rebus, antequam res existant. Confirmatur, quia si vera est hæc propositio: res sunt in Deo; vera erit & eius conuersa, Deus est in rebus: sed illa ab æterno fuit vera, ergo & hæc. Resp. nego Consequentiā; nam res sunt in Deo causaliter, & ideo possunt, etiam quando non existunt, verè dici in Deo esse, ratione virtutis causatiuæ: Deus verò est in rebus causaliter, esse autem in rebus causaliter, est actu causare res: implicat autem Deum actu causare res, & res actu non esse, quia hoc ipso, quo actu causantur, sunt; nam media causatione tanquam via accipiunt esse. Ad Confirmationem, nego conuersam huius, res sunt in Deo, esse hanc, Deus est in rebus; sed hanc, Deus est causa exemplaris & effectiua rerum, quæ etiam ab æterno fuit vera. Lege Bonau. in 1. distinct.

Bonauent.

37. prima parte, articulo secundo, qu. 2.

58. Ad tertium negant communiter Scholastici cum Magistro, Deum propriè esse in loco, quod expressè docuit Anselmus in Monologio cap. 22. & August. libro de essentia diuinitatis initio, vbi Deum appellat illocalem; & apertè colligitur ex conditionibus loci, quas assignat Philosophus quarto Physicorum, inter quas est, vt locatum concludatur finibus loci: atqui Deus nequit concludi finibus loci; ergo nequit propriè esse in loco. Eo tamen modo improprio, quo Deus est in loco, excedendo terminos loci, controuersia est inter Doctores, an sit in illo formaliter, an tantum causaliter. Thomistæ cum S. Th. quæst. cit. artic. secundo affirmant, esse causaliter, quatenus Deus causat corpora, quæ formaliter replent loca: alij verò formaliter: quibus magis assentior; Nam, esse in loco, importat continentiam formalem, non effectiuiam, alioqui etiam Cœli dici possent esse in loco sublunari; quia Cœli per suas influentias effectiue causant & conseruant corpora, quæ formaliter replent loca sublunaria.

Scholastici.
Magister.
Anselmus.
Augustin.
Aristoteles.

S. Thomas.

59. Alter modus specialis, quo Deus inexistit in Sanctis, adhuc est triplex; primus dicitur specialis, quo in iustis & sanctis habitat per gratiam, tanquam in proprio templo & sede. Secundus specialior; quo ab aliquibus Deus habitare dicitur in B. Virgine per identitatem, quatenus ex ea carnē assumpsit, quā propriæ copulauit hypostasi. Tertius specialissimus per vnionem hypostaticam, quo singularissimo modo inexistit in humanitate CHRISTI DOMINI, illam immediatè sanctificando, & ad naturalem filiationem assumendo, vnamque personam cum ea ineffabiliter efficiendo.